

Від головного редактора

Шановний читачу!

Перед вами – останнє число «Українського Інформаційного Простору». Таке зізнання від головного редактора, як ініціатора заснування та незмінного творця часопису, для багатьох читачів, авторів та симпатиків журналу із числа фахівців, певне, буде несподіваним. А для автора цих рядків – багатолітнього журналіста-практика і викладача-професора журналістики – сповнене присмаком гіркоти й жалю, ніби як викликане втратою чогось особнього, що так близько трималося душі й серця.

Цьому науковому журналу історія відміряла трохи більше восьми років буття. Для сповненого на зламі тисячоліть суспільно-політичними потрясіннями періоду розвитку Українського державотворення це не так уже й мало.

Загальновідомо, що українська наука в цілому, і гуманітарна зокрема, нині перебуває в стані затяжної кризи. Але немає сумніву, що вона вийде колись на обшири оновлення й очищення.

Від чого?

Передусім від ракових пухлин плагиату й наукової недоброчесности, компілятивности й поверховости, кон'юктурности й бізнесовости. Це те загрозливе й невластиве для науки класичної, як омела на дереві, роз'їдає, знесилює та знеславлює тіло української науки, демотивує дослідників порядних, чесних, одержимих, залюблених у предмети своїх досліджень.

Є переконаність у тому, що лише після припинення процесів деградації української науки й освіти, про що впродовж років ідеться в низці гострих публікацій у відкритій пресі, ті цінности, які сповідувала редакція «УІП», будуть витребувані, а наші спроби і набутки будуть належно вивчені й оцінені.

Саме для майбутніх дослідників історії української гуманітарної науки й пропоную викладені в тезах кілька характеристик, які виокремлюють і уви-

разнюють слід «УІП» і на журналістикознавчому та книгознавчому полі цієї науки, і в історії української журналістики.

Але перед цим – кілька цінних для аналізу цифрових даних.

За роки існування вийшло в світ 17 випусків «Українського інформаційного простору», обсяг кожного з яких коливався в межах 300 сторінок. Загалом їх 3430. Увесь обшир наукової продукції, яка вміщена на цих сторінках, – 326 обліково-видавничих аркушів, загальна кількість статей – 312. Їхніми авторами є понад 360 дослідників.

Дещо про географічний зріз у контексті України і світу. Редакція налагодила тісні творчі контакти й залучила до співпраці дослідників-журналістикознавців, які мешкають у різних куточках світу, зокрема у США, Великій Британії, Польщі, Литві, Болгарії, Німеччині.

Щодо українських теренів, то, окрім Києва, наші автори працюють в університетах Львова, Запоріжжя, Чернівців, Черкас, Рівного, Тернополя, Вінниці, Івано-Франківська, Сум та інших крайових наукових центрів.

Серед знакових авторів – академік Іван Дзюба, професори-українознавці Ярослав Калакура, Василь Яременко, Марина Палієнко, Людмила Филипович, міністри та керівники галузі.

Мовний статус журналу – українсько-англійський. У штаті редакції числився англомовний редактор. Тому ми ніколи не покладалися на переклади, здійснювані деякими авторами посередництвом автоматизованих програм із Гуглу.

Неухильне дотримання редакційної політики та проголошеної в першому числі редакційної програми, також високоякісних статей авторитетних авторів дало змогу вивести часопис на 14 мережевих наукових платформ, індексованих у міжнародних і національних науково-метричних базах даних і каталогах. Журнал має Сертифікат авторитетної в західному світі бази даних Index Copernicus. А від сьомого числа, відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 15.04.2021 р. № 420 (додаток 3), УІП уведено до переліку наукових фахових видань України за двома спеціальностями: 061 – «Журналістика» та 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

А тепер – короткі відповіді на запитання:

– чим саме «Український Інформаційний Простір» вирізнявся від інших наукових журналів?

– що особного було в редакційній політиці і які змістові домінанти визначають його змістове наповнення та увиразнюють проблемно-тематичну палітру?

Тут кілька принципових посилів.

1. УІП – це чи не єдине в Україні видання із статусом науково-практичного, у якому пульсує, як живий нерв, історія, сьогодення і завтрашне української національної журналістики та книги. Одно-

значно, у суголоссі зі світовою. У кожному випуску сповідувалися декларовані від початку цілі: стати захисником і промоутером науки про журналістику, видавничу справу та книгознавство з людським і національним обличчям, але в європейському контексті. Отож, із дотриманням стандартів, вироблених для цього важливого державотворчого фаху не одним поколінням попередників у себе вдома та в цивілізованому світі.

2. Небайдужі до долі фаху автори неодноразово робили відчайдушні спроби вивільнити національну журналістику із пут соціальних комунікацій, у яких вона опинилася на початку 2000-х років після переведення непрофесіоналами – керівниками освітньої програми – із філологічного в штучно створений напрям соціальних комунікацій.

3. Публікації журналу послідовно стверджували тези про конечну необхідність повернення в наукових дослідженнях та у викладанні фахових дисциплін на спеціальности «Журналістика» того, що з неї було витравлено: текст у різних його літературних формах або жанрах, міжнародні й національні стандарти фаху, самодостатність, осібність, перервану традицію місійности у формуванні, поряд із літературою, зрілої нації. Вершиною цієї боротьби була гостропроблемна аналітична стаття «Як звільнити журналістику з пут теорій масової комунікації: до проблеми викладання фахових дисциплін на факультетах журналістики українських університетів» (число 7 від 2021 р.).

4. Засадничими в редакційній політиці часопису були спроби відновити зневажені в останні десятиліття класичні підходи до наукової діяльності в галузі журналістики та інформації: дух професіоналізму, дослідницької порядности, повнота і всебічність в опрацюванні емпіричного матеріалу, переконливість, логічність, україноцентричність викладу думок та самостійність висновків.

5. Журнал оголосив бій лженауковим і схоластичним теоріям, що не мають стосунку до практики ЗМІ, став в обороні питомо національної фахової термінології, на захист її від засилля модної натепер іноземщини.

6. На сторінках часопису вміщено низку статей, які спричинили в середовищі українських дослідників журналістики наукові дискусії. Такою була, зокрема, стаття «Жанри журналістики як науково-практична проблема: до провокації фахової полеміки теоретиків і практиків ЗМІ» (число 10 від 2022 р.). Дискусію про так звану гібридизацію жанрів, про термінологічну й сутнісну плутанину у викладанні головних фахових дисциплін продовжили творці журналістикознавчого журналу Львівського національного університету ім. І. Франка.

7. Журнал відзначився й публікаціями сенсаційного характеру. Такою була, для прикладу, стаття «Перший український друкар Степан Дропан, а не Іван Федорович» (число 4 за 2019 р.). Додатком до

неї став першодрук у перекладі із старої латини архівних документів, що сотні літ зберігалися у Львові. У них йшлося про першу тамтешню друкарню Степана Дропана від 1460 р. – за 112 років до приходу туди з Москви російського першодрукаря Івана Федоровича. Цією публікацією остаточно зруйновано ще один міф «русского міра» про другорядність українського друкарства, його залежність і підпорядкованість московському.

8. Від початку заснування часопису історія журналістики, зокрема й на найменш відомому материкі української діаспори, була визначена одним із пріоритетів редакційної політики. У відповідних розділах уміщували не завжди те, що надходило до редакції «самопливом». Здебільшого замовляли маститим авторам теми маловивчені, з обов'язковим архівним компонентом і рідкісними, малодоступними для дослідників, ілюстраціями.

9. УІП став першою платформою для оприлюднення окремих, найбільш принципових, розділів нового підручника автора цих рядків «Основи журналістики», побудованого, уперше в Україні, за кращими зразками навчальної лектури з журналістського фаху, що толеруються на Заході.

Це – місткі й переконливі характеристики особливостей змісту часопису, його головних проблемно-тематичних маркерів. Водночас не можна не помітити й тих особностей, які торкаються організаційного аспекту діяльності реакції наукового журналу, його редакційної політики. У цьому аспекті слід виділити таке.

1. Це чи не єдине в Україні видання, вхід на сторінки якого не є складним. До того ж, без грошових «поборів», що стало ганебним явищем новочасної української наукової періодики. Натепер фактично вся наукова періодика в Україні, як відомо, перейшла на бізнесовий шлях розвитку: хочеш бачити свою статтю опублікованою – плати гроші. Або замовляй за добрі гроші у фірмах, які стали працювати відкрито – мають сайти з детальними цінниками: скільки коштує замовити не лише наукову статтю, а й... монографію, підручник, навіть дисертацію...

2. Журнал, засновником і видавцем якого був КНУКІМ, давав для публікацій «зелене» світло всім: від магістрів до професорів; від своїх (які в штаті університету) до чужих (з інших ЗВО). Критерії для всіх незмінні й прозорі: а) наукова добросовісність; б) оригінальність, тобто першодрук; в) проукраїнськість (у конкретиці світової) проблематики. Перші дві вимоги обов'язково перевіряються по отриманні статті через «круту» програму «Антиплаг» (копає глибоко й безпристрасно). Третя вимога – у сфері компетенції головного редактора.

3. Упродовж усіх років УІП виходив у світ ілюстрованим, ілюстрації подавалися в кольорі. Це особливо цінне для відтворення оригіна-

лів архівних документів, де зафіксований дух епохи і трепет душ їхніх творців.

Припинення випуску «Українського Інформаційного Простору» означатиме, що доброчесної, професійної, патріотичної української гуманітарної науки, яка наперекір, здавалося б, непереборним викликам принесеного відвічним ворогом українців на наші землі підлого воєнного часу, живе й розвивається, стане менше.

Гадаю, тема ця потребує розважливого осмислення. У мемуарах.

Насамкінець хочу сердечно подякувати авторам часопису, друзям і однодумцям, які йшли поруч.

Саме такі своїми добротними статтями живили нерв, що відповідає за стале прагнення одержимих, сміливих і талановитих до нових знань, до пошуку істини, відкриття, осмислення, узагальнення й прагнення зробити цей світ кращим, цікавішим, справедливим, комфортнішим для всього живого.

Саме такі тримали і тримають стрій – у захисті і ствердженні Української Національної Журналістики з незмінними моїми «Чотирма П»: Порядности, Професіоналізму, Патріотизму, Пряmostояння.

Микола Тимошик,
головний редактор
«Українського Інформаційного
Простору»